

POLITIEKE LEZING door den Weleerw. Heer Ds. D. G. Postma, pred. bij de Ned. Herv. Kerk te Voorburg, gehouden op de bovenzaal van het hotel Meljer, J.I. Donderdagavond, Onderwerp: Fundament en gebouw.

Nadat de vergadering, welke gepresideerd werd door den voorz. van de Centr. Antirev. Kiesvereniging, den heer de Bruyn, door den voorz. met gebed en een korte inleiding geopend was, werd aan den spreker het woord gegeven.

Deze begon met te zeggen, dat het woord politiek velen deed huiveren, omdat dat woord voor hen een ongunstige betekenis gekregen had. In de dagen van een stembusstrijd wordt er zeker dikwijls veel gezegd wat nu juist niet geheel met de waarheid overeenstemt, wat niet te verdedigen is en zoo zijn er velen die zich niet met de politiek willen bemoeien. En toch is dit niet goed. De politiek is niet minder edel. Integendeel de politiek is een heilige zaak, is een ernstige zaak, waar ze niet alleen eigen belangen, belangen van vrouw en kinderen, maar ook de belangen van een geheel volk behartigen moet. De politiek zoekt steeds naar middelen, om het volk tot bloei te brengen, om de meeste zegen van het Staatsbestuur te verspreiden. Bij het zoeken naar die middelen staat de politiek op verschillende grondslagen en het is dan ook zaak goed op te letten op welke gronden, op welk fundament de politiek opgebouwd is.

Spreker constateerde als een verblijvend verschijnsel, dat er tegenwoordig leven in de brouwerij kwam ook in die districten, die tot nu toe niet meegedaan hadden. Wij kennen op politiek gebied twee uitersten n.l. de linker- en rechter zijde. De mannen der linkerzijde bouwen in hun politiek geheel op de rede van den mensch, op het verstand van den mensch, dat toch door de zonde verduisterd is. Zij houden in de politiek geen rekening met God en Zijn Woord en spreken dit ook vrij uit, zooals bleek uit verschillende citaten door spreker van gezaghebbende leiders der linkerzijde aangehaald, als Van Houten, Cort van der Linden en anderen. De mensch alleen zich buigen voor den mensch, de mensch niet vragende wat wil de Heer dat ik doe, maar wat wil de mensch, dat de mensch doe.

Het doet ons genoeg zeggen spreker, dat van de linkerzijde, dit zoo openlijk uitgesproken wordt, daar hierdoor veel misverstand wordt opgeroemd. Vervolgens gaf spreker verschillende aanhalingen uit bekende liberale bladen, waaruit bleek de verwantschap van het liberalisme en het socialisme. Zoo noemde het *Utrechtsche dagblad* Oudegeest de banierdrager van de uiterste linkervleugel. Bij de verkiezing van Troelstra te Winschoten sprak de *Pr. Gr. Ct.* in Juli '97 er van dat het ten minste in de familie bleef. En zoo gaat het liberalisme voort met het uitdoezelen van de lijnen en het afslijpen van de scherpe kanten. Nooit is eenige regeering door het socialisme zoo als de vijand beschouwd als deze regeering. De geheele linkerzijde maakt front in dit teeken tegen deze regeering, tegen de rechter zijde, welke de banier wenschte te buigen

voor de majesteits Gods. De liberalen regeerden 50 jaar en het is op een groote teleurstelling uitgegeloopen. Men voelt dat we een anderen kant opgaan. Aan de Christelijke grondslagen van ons volksweten werd geschud, doch kon men er enkele steenen uittrekken, omver werpen kon men ze niet. Men maakt deze regeering een verwijt, dat bij benoeming aan de mannen van de rechter zijde de voorkeur gegeven wordt, dat ze partijdig daarbij is. Niets is toch minder waar. Onder de liberale regeering behoeften mannen van Christelijken huize hun zoons niet te doen opleiden voor regeeringsbaantjes, want ze kwamen niet in aanmerking. De liberalen meenden dat zij alleen de knappe mannen hadden. Nu deze regeering aan het bewind is en geen onderscheid maakt, nu beschuldigt men de regeering van partijdigheid. 't Begon met de Rijksverzekering-bank en toch werken daar nog steeds 53 liberalen tegen 47 van de rechter zijde. Ook de benoemingen van Burgemeesters zouden partijdig geschied zijn. In Zuid-Holland behoeven 100 Burgemeesters tot de linkerzijde tegen 17 tot de rechter zijde niettegenstaande de plattelandsbewolking overwegend anti-liberaal is en zoo zou spreker kunnen doorgaan. Een venijnige critiek tegen deze regeering wordt voortdurend door de linkerzijde op dit ministerie uitgeoefend.

Men zegt, dit ministerie heeft niets gedaan. Spreker zegt dat zoo één ministerie gewerkt heeft, is het dit. In de troonrede van 1901 werden 22 wetsontwerpen aangekondigd en ze hebben allen het ministerie verlaten. Er is geen enkele wegmoffeling geschied. Het ministerie is volkomen trouw gebleven aan het regeerings-program van dat jaar. Maar dit ministerie kan voor de linkerzijde geen bewijs van goed gedrag krijgen. Al zouden ze het voor ijver ook 11 willen geven, voor goed gedrag als het laagste cijfer 0 was, nog minus 1. Een flauwe misselijke critiek wordt voortdurend op den persoon van Kuyper, den premier, uitgeoefend, waarvan spreker verschillende staaltjes aangehaalt en welke tijdelijk veel opgededen. Van de spoorwegstaking gaf men Kuyper de schuld. Met dezelfde grond kan men hem ook schuld geven voor het Doggersbankincident. De Hoogeronderwijswet noemde men een groot gevaar, daarmee kwam het ministerie uit den hoek in zijn ware gedaante. Spreker zag het gevaar echter niet in. 't Is eenvoudig een voortvloeiende van de rechtsgelijkheid in ons vaderland, die dit ministerie wil. De liberalen hebben in België eenzelfde universiteit. Daar mag het voor hen wel, hier mag het voor de Antirev. partij niet. Spreker noemde de houding van de liberale partij bij de spoorwegstaking treurig. 't Was een lamelendig toezien, zelfs een verdediging van de anarchistische woelingen waar de liberale Unie in die dagen zelfs contractbreuk verdedigde. Hoogstens enkele oud-liberalen hadden een woord van waardeering. Toen deze regeering in 1901 aan het bewind kwam kreeg het als erfenis van de vorige regeering dure wetten en geen geld om ze uit te voeren, o.a. de Ongevallenwet, de Beroepswet, de Gezondheidswet, de woningwet en de militaire wetten. Het liberalisme is het koesterend zonnelicht van het socialisme. De liberale partij is het zwogende lastdier onder de zweep van het socialisme. (Prof. v. d. Vlucht).

Het liberalisme kent geen zedelijke

band in het leven tusschen patroon en arbeider. Het heeft de valsehe leuze vrijheid, gelijkheid en broederschap gebracht. Maar het is de vrijheid van den patroon om den arbeider te knippen, de vrijheid van concurrentie. Maar, zeggen de liberalen, onze eeuw is een eeuw van vooruitgang (stoom en electriciteit.) Maar deze krachten zijn niet uitsluitend door liberale geleerden gevonden en toegepast. Deze krachten zijn door het ongelof dikwijls belemmeringen geweest tot het verkrijgen van een goed ingerichte maatschappij, tot het verkrijgen van goede maatschappelijke verhoudingen.

Dit ministerie wil sociale wetten tot stand brengen, maar sociale wetten kosten veel geld en dit moet er eerst zijn, want dit ministerie wil de tering naar de nering zetten, niet boven zijn stand leven, wat geheel naar den grondslag is, waarop het ministerie staat.

Daarom heeft dit ministerie een tariefwet aangekondigd. Nu schreeuwen de tegenstanders: past op, nu krijgen wij dure klompen, dure klosjes garen enz. Dit is een leugen. Heel Europa heeft tariefwetten. Engeland, het land van den vrijhandel trekt f 250.000.000 uit de tarieven en f 500.000.000 uit de accijnzen.

Het liberalisme heeft thans als leuze gekozen »Maakt front voor de openbare school«, nu dit ministerie ook het bijz. onderwijs meer wil bevoordeelen. Zij is echter niet bijzonder gelukkig geweest in het kiezen van een leuze.

Jaren lang is er van rechts een strijd gevoerd tegen de openbare school. De ouders hebben zich groote geldelijke opofferingen moeten getroosten om bijzonder onderwijs voor hunne kinderen te krijgen daar het liberalisme zeide, wilt gij bijzonder onderwijs, dat is goed, maar dan moet gij het zelf betalen en bovendien het onderwijs voor onze kinderen helpen betalen. Spreker vraagt, is het billijk dat wij altijd achtergesteld worden bij het openbaar onderwijs?

Gezaghebbende liberale leiders hebben het uitgesproken duidelijk en klaar zooals door spreker uit citaten werd aangetoond, dat de openbare school fiasco gemaakt heeft, dat ze op een teleurstelling is uitgegeloopen.

Dit ministerie schendt met het wetsontwerp op het lager onderwijs de grondwet, wordt ons tegengeworpen. Spreker zegt, dit hangt er van af wie de goede lezing van de grondwet heeft, de rechter- of de linker zijde. Een erkend bekwaam jurist van de rechterzijde n.l. Lohman licht er wat om. Is de liberale lezing de eenig ware?

Voor de sociale wetten is ontzettend veel geld noodig. De liberalen hebben het gehad n.l. de Indische baten, maar ze hebben geen sociale wetten willen maken. Ten slotte wekte de spreker de aanwezigen op beslist partij te kiezen en dit ministerie ten krachtigste te steunen, opdat dit ministerie in de gelegenheid gesteld worde haar programma van 1901 te voltooien.

Na een kwartier pauze werd gelegenheid tot debat gegeven, waartoe zich de heeren J. Kooi te Zuid-Barge en E. Stel te Exloo aanmeldden.

De heer Kooi begon met den gemeenschappelijke wortel des geloofs op het tapijt te brengen. Hij haalde citaten aan, waarin dr. Kuyper zich tegen samengaan met Rome verklaarde. Dr. Kuyper in zijn oude plunje, zooals debater zeide. Die gemeenschappelijke wortel lijkt heel mooi, doch de uitlegging is zeer

verschillend. De gebruiken in de Roomsche-Katholieke kerk verschillen toch veel met die van de Calvinistische kerk.

In den bijbel staat toch »Onderzoekt de Schriftene«, terwijl de Roomschen dit niet mogen. Dus de wortel mag niet gelezen worden. Hoe kan men dus samengaan?

In de tweede plaats zeide debater dat er toch veel verschil van meening in de coalitie was. Zoo noemde hij o.a. de sedskwestie. De heer Lohman was voor en dr. Kuyper tegen de afschaffing, en beiden beriepen zich op de Schrift.

De voorwaardelijke veroordeeling noemde debater iets specifiek Christeliks. De heer Lohman was er niet voor te vinden. Debater kwam thans op de afschaffing van den doodstraf en op het nog niet tot stand brengen van de sociale wetten, waarvan Kuyper vroeger gezegd had: »Ze kunnen (n.l. de kleine luiden) niet langer wachten, geen dag en geen uur.« Nu kan Kuyper het doen en hij laat ze maar wachten. Debater geloofde wel dat de lager onderwijswet in strijd is met de grondwet. Hij zegt dat prof. Buys dit ook beweert.

Debater wees ten slotte er op, dat het peil van het onderwijs moet dalen door de kleine scholen, die er zeker veel zouden verruizen. Als voorbeeld wees spreker op België, met zijn clericale scholen, waar het peil van het onderwijs zeer laag staat.

De heer Stel, daarna aan het woord komende, zegt o.m. dat het gras hem grootdeels voor de voeten is wegemaaid. Spreker heeft gezegd dat de Calvinisten zich op Gods Woord gronden, maar er zijn zooveel verschillende uitleggingen van dat Woord, zoodat men ten slotte toch staat voor menselijke uitleggingen.

In de tweede plaats wees debater op het vroegere gezegd van Kuyper, niet samen gaan met Rome, en dat hij nu toch met Rome samen ging.

De inleider, hierop het woord weder krijgende, zegt dat de slagen vrijwel langs hem heengegaan zijn. Debaters hebben zijn rede vrij wel onaangestast gelaten, zoodat hij zeker wel mag aannemen, dat ze het met hem eens zijn. Men moet, zegt hij, groot onderscheid maken tusschen de Roomschen en zij die de Roomsche staatsleer in praktijk willen brengen. De laatsten had dr. Kuyper vroeger op het oog met zijn gezegde.

Geen enkele partij kan in Nederland een meerderheid krijgen, daar er geen partij zoo sterk is. Men moet een coalitie vormen en wel met de dichtstbijstaanden. De Roomschen erkennen ook dat de Heilige Schrift de Heilige Geest tot auteur gehad heeft en dit is de gemeenschappelijke grond. De liberalen in Nederland zijn ook in een groot aantal soorten verdeeld. Spreker heeft eens gehoord van 16 soorten.

Volkomen eenheid wordt hier op aarde niet gevonden. In de Roomsche kerk, vooral in de Zuidelijke landen, heerscht veel bijgeloof, maar de Roomsche kerk leert niet als een leider der liberale partij, mr. van Houten, die het aanprijst om bij wanhoop zelfmoord te plegen.

Dat de wet op het lager onderwijs ongrondwettig is, wenschte spreker niet op gezag van debater aan te nemen, terwijl hij het betwijfelt of prof. Buys dit gezegd heeft. (De heer Kooi welke later dit citaat voorlas van Buys, kon niet zeggen waar en wanneer deze dit gesproken had en waar het te vinden was.) Debater heeft ook een citaat voorgelezen van den secretaris van de vereeniging

voor Christelijk volksonderwijs over het stichten van Christelijke scholen door predikanten om een beroep te krijgen. Spreker weet vele voorbeelden van collega's, die geen beroep konden krijgen, omdat ze voorstanders van de Christelijke school waren. Dit citaat is spreker al wel twintig keer voorgelezen. Pas nog in 't Zuiden van 't land op het eiland Walcheren en nu weer in 't Noorden, te Emmen. Dat het peil van het onderwijs zal dalen is gemakkelijk te zeggen, 't is ontzettend goedkoop redeneeren door die heeren die nog nooit een cent voor het onderwijs uitgegeven hebben, maar waar voor het Christelijk onderwijs miljoenen geofferd zijn, daar is spreker niet bang dat met alle opofferingen nog slecht onderwijs zal verkregen worden. Bovendien de openbare school blijft bestaan en zal dan steeds de corrector van het bijzonder onderwijs zijn. Debater heeft het over België gehad, wij zijn echter niet in België, maar in Nederland.

De mannen der openbare school hebben zelfs openbare scholen met 0 leerlingen gesticht; kleiner kan het toch niet en nu zijn ze bang voor christelijke scholen met 50 en 60 leerlingen.

Debater heeft aangehaald de uitdrukking van Kuyper dat de kleine luiden niet langer wachten kunnen, maar dit ministerie ontving van het vorige dure wetten en geen geld en voor sociale wetten is ontzettend veel geld noodig en dit moet er eerst zijn.

De heer Kooi zegt, dat spreker met die openbare school zeker Schraard op het oog heeft, maar toen de bewoners later bij den clericale minister Heemskerk kwamen om opheffing, konden ze dit niet gedaan krijgen.

De inleider zegt dat de heer Kooi zich vergist, ten eerste was het niet bij het ministerie Heemskerk maar bij Thorbecke en in de tweede plaats was minister Heemskerk liberaal. (Gelach).

Reeds in 1894 werd door het liberaal ministerie een ongevallenwet beloofd en eerst in 1901 kwam deze tot stand en nog maar gedeeltelijk. Een groot deel moest dit ministerie uitwerken. En nu verwijt men dit ministerie dat ze in 4 jaren niet al de aangekondigde wetsontwerpen in 't Staatsblad heeft. Spreker wakt nogmaals krachtig op dit ministerie te steunen.

't Was inmiddels bij middernacht geworden, toen de voorz. de vergadering met een kort woord en dankzegging sloot.

VERGADERING van ingelanden van het waterschap Weerdinge, gehouden ten huize van de wed. H. Nijmanning te Nieuw-Weerdinge, op Donderdag 16 Maart.

Aan de orde:
I. Mededeelingen.

a. Van Ged. Staten, bevattende goedkeuring van de vroegere waterschapsbesluiten, om voor f 40.000 aandeelen te nemen in de stoomtramlijn Emmen—Ter-Apel;

b. Aankoop van een beemstede voor den bouw eener brugwachterswoning van den heer A. Eleveld, voor f 300.

Voor kennisgeving aangenomen.

II. Adres van de commissie voor den aanleg van een stoomtramlijn Emmen—Ter-Apel, om een voorschot in de kosten van voorbereidende maatregelen.

De heer Groenwold vraagt hoe lang de lijn is.

een half jaar naar de geboorte van dezen zoon overleed de moeder, en de knaap werd nu ter opvoeding gezonden naar een kostschoolhouder te Diest. Percy, die zelfs bij het leven van zijn vrouw alleen bleef wonen, werd door allen steeds beschouwd een vrijgezel te zijn, behalve door zijn broeder Olivier, wien hij zijn vertrouwen had geschonken en die niet alleen van zijn heimelijken echt, maar ook van de geboorte van Arthur en het overlijden van Deborah in kennis werd gesteld.

Nu is sedert een paar maanden Percy Woodville zeer aan het sukkelan, aan een hevige en gevaarlijk ingewandlijden, zeggen de geneesheeren, en in de laatste weken is zijn toestand van dien aard geworden, dat er direct gevaar voor zijn leven bestaat. Begrijpelijkwijze wilde de vader nu zijn kind zien en gezien worden door zijn kind, dat hem altijd zeer na aan 't hart lag en wat hij al zijn bezittingen, die, zooals ik u reeds zeide, aanzienlijk zijn, vermaakt heeft. Mij zond hij nu uit den knaap te gaan halen uit het huis van monsieur Teerlinkx te Diest, na mij, natuurlijk, voorzien te hebben van een legitimatiebewijs, in den vorm van een aanbevelingsbrief aan monsieur Teerlinkx.

Wordt vervolgd.

FEUILLETON.

De Avonturen

VAN

SHERLOCK HOLMES,

door OWEN GLENS.

IN DEN TREIN BEROOFD.

Niettegenstaande de kille atmosfeer, die tot zelfs in de meeste huizen heerschte op dezen Octoberavond, was het echt gezellig in de woonkamer van Sherlock Holmes, Bakerstreet, Londen.

Flink brandde het vuur in den haard, helder vlamde de lamp en met zeldzaam vergenoegd gelaat zat de detective op de sofa zijn pijp te rooken, tegenover zijn trouwen vriend Watson.

»Je schijnt van avond al bijzonder goed geluimd te wezen, Holmes«, sprak deze. »Eerst die dartele caprice op je viool, nog wel een van eigen vinding, dan die dollie moppen... Maar geloof mij, het doet mij goed je zoo te zien, en het zal jou ook goed doen zoo te zijn.«

»Ja, kerel, ik heb zoo'n voorgevoel,

dat die mr. James Funstone, die voor een uurtje hier kwam, toen ik uit was, en zoo meteen weer hier zal zijn, mij over een allerinteressantest geval zal spreken... en over een zeer moeilijk ook. Nu, je weet, niets is mij liever dan te werken in een lastige zaak...«

»Dat weet ik... ik ken je eeroezucht«, zeide Watson glimlachend.

»Eeroezucht, goed, een beetje wel, maar ook hierom houd ik van lastige zaken, omdat deze meestentijds groote misdaden betreffen en omdat in deze bijna altijd hoogst gevaarlijke booswichten in 't spel zijn.«

Er wordt gescheld. Forman opent een paar seconden daarna de kamerdeur, zegt plechtig: »Mr. James Funstone« en deze treedt binnen.

»En hij deed daar wel aan«, verzogde Holmes op een voor hem zeldzaam joviale wijze. »Woes zoo goed plaats te nemen en mij maar terstond met uw zaak bekend te maken. Want u schijnt opgewonden, zij brandt u dus zeer waarschijnlijk op het hart.«

»Zal u rooken, mr. Funstone?« vroeg Holmes, hem zijn gevulden sigarenkoker aanbiedend.

»Dank u, vooreerst nog niet.«

»Ik kom u storen, mr. Holmes, om u te spreken over een zeer gewichtige zaak«, sprak hij op gejaagden toon, tevens een min of meer onrustigen blik werpend op Watson.

»Mijn vriend, doctor Watson, mr. Funstone, een man die in al mijn geheimen is ingewijd en wiens tegenwoordigheid niet het minste beletsel oplevert voor wien ook om vrijelijk te zeggen wat hem op 't hart ligt.«

»Funstone, gernstgesteld, boog naar den kant van Watson en vervolgde: »Voor een klein uur was ik reeds hier, doch had toen niet de eer u tehuis te treffen. Uw bediende zeide mij, nu terug te komen.«

»En hij deed daar wel aan«, verzogde Holmes op een voor hem zeldzaam joviale wijze. »Woes zoo goed plaats te nemen en mij maar terstond met uw zaak bekend te maken. Want u schijnt opgewonden, zij brandt u dus zeer waarschijnlijk op het hart.«

»En knelt mijn ziel op hoogst pijnlijke wijze. Nu dan...«

»Zal u rooken, mr. Funstone?« vroeg Holmes, hem zijn gevulden sigarenkoker aanbiedend.

»Dank u, vooreerst nog niet.«